

Μέθοδοι Ολοκλήρωσης

1. Ολοκλήρωση με αλλαγή μεταβλητής.

$$\text{π.χ.} \quad I = \int \sin x \cdot \cos x \, dx.$$

$$\text{Θέτω} \quad u = \sin x \Rightarrow du = \cos x \, dx$$

$$\text{Άρα,} \quad I = \int u \, du = \frac{u^2}{2} + C = \frac{\sin^2 x}{2} + C \quad \blacksquare$$

$$\text{π.χ.} \quad I = \int \frac{\ln^3 x}{x} \, dx.$$

$$\text{Θέτω} \quad u = \ln x \Rightarrow du = \frac{1}{x} \, dx.$$

$$\text{Άρα,} \quad I = \int u^3 \, du = \frac{u^4}{4} + C = \frac{\ln^4 x}{4} + C \quad \blacksquare$$

$$\text{π.χ.} \quad I = \int \frac{e^x}{(1+e^x)^2} \, dx.$$

$$\text{Θέτω} \quad 1+e^x = u \Rightarrow e^x \, dx = du.$$

$$\text{Άρα,} \quad I = \int \frac{1}{u^2} \, du = -\frac{1}{u} + C = -\frac{1}{1+e^x} + C \quad \blacksquare$$

$$\text{π.χ.} \quad I = \int e^{4x-8} \, dx.$$

$$\text{Θέτω} \quad u = 4x-8 \Rightarrow du = 4 \, dx.$$

$$\text{Άρα,} \quad I = \frac{1}{4} \int e^u \, du = \frac{1}{4} e^u + C = \frac{1}{4} e^{4x-8} + C \quad \blacksquare$$

2. Ολοκλήρωση κατά παράγοντες

$$\int f \cdot g' dx = f \cdot g - \int f' \cdot g dx \quad (f, g \text{ παραγωγίσιμα})$$

π.χ. $I = \int e^{ax} \cos bx dx.$

$$I = \int \cos bx \cdot \left(\frac{e^{ax}}{a}\right)' dx = \frac{e^{ax} \cos bx}{a} - \int \frac{e^{ax}}{a} (\cos bx)' dx =$$

$$= \frac{e^{ax} \cos bx}{a} + \frac{b}{a} \int e^{ax} \sin bx dx =$$

$$= \frac{e^{ax} \cos bx}{a} + \frac{b}{a} \int \left(\frac{e^{ax}}{a}\right)' \sin bx dx =$$

$$= \frac{e^{ax} \cos bx}{a} + \frac{b}{a} \cdot \frac{e^{ax}}{a} \sin bx - \frac{b}{a} \int \frac{e^{ax}}{a} b \cos bx dx =$$

$$= \frac{e^{ax} \cos bx}{a} + \frac{e^{ax} b \sin bx}{a^2} - \frac{b^2}{a^2} \underbrace{\int e^{ax} \cos bx dx}_I \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \left(1 + \frac{b^2}{a^2}\right) I = \frac{e^{ax} (a \cos bx + b \sin bx)}{a^2} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow I \cdot \frac{a^2 + b^2}{a^2} = \frac{e^{ax} (a \cos bx + b \sin bx)}{a^2} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow I = \frac{e^{ax} (a \cos bx + b \sin bx)}{a^2 + b^2} \quad \blacksquare$$

$$\begin{array}{l} \text{p.x.} \\ \rightarrow \end{array} \quad I = \int x^2 e^x dx \cdot$$

$$\begin{aligned} I &= \int x^2 (e^x)' dx = x^2 e^x - \int 2x \cdot e^x dx = x^2 e^x - 2 \int x \cdot (e^x)' dx = \\ &= x^2 e^x - 2 \left(x e^x - \int e^x dx \right) = x^2 e^x - 2 x e^x + 2 e^x + C \cdot \end{aligned}$$

$$\begin{array}{l} \text{p.x.} \\ \rightarrow \end{array} \quad I = \int x \ln x dx \cdot$$

$$\begin{aligned} I &= \int \left(\frac{x^2}{2} \right)' \ln x dx = \frac{x^2}{2} \ln x - \int \frac{x^2}{2} \cdot \frac{1}{x} dx = \\ &= \frac{x^2}{2} \ln x - \frac{1}{2} \int x dx = \frac{x^2}{2} \ln x - \frac{1}{2} \cdot \frac{x^2}{2} + C = \\ &= \frac{x^2}{2} \ln x - \frac{x^2}{4} + C \cdot \end{aligned}$$

$$\begin{array}{l} \text{p.x.} \\ \rightarrow \end{array} \quad I = \int (1 - \ln x) \frac{\ln x}{x^2} dx \cdot$$

$$\begin{aligned} I &= \int \frac{1 - \ln x}{x^2} \cdot \ln x dx = \int \left(\frac{\ln x}{x} \right)' \cdot \ln x dx = \\ &= \frac{\ln x}{x} \cdot \ln x - \int \frac{\ln x}{x} \cdot \frac{1}{x} dx = \frac{\ln^2 x}{x} - \int \frac{\ln x}{x^2} dx = \\ &= \frac{\ln^2 x}{x} - \int \frac{1}{x^2} \cdot \ln x dx = \frac{\ln^2 x}{x} - \int \left(-\frac{1}{x} \right)' \cdot \ln x dx = \\ &= \frac{\ln^2 x}{x} - \left[-\frac{1}{x} \cdot \ln x - \int -\frac{1}{x} \cdot \frac{1}{x} dx \right] = \\ &= \frac{\ln^2 x}{x} + \frac{1}{x} \ln x - \int \frac{1}{x^2} dx = \frac{\ln^2 x}{x} + \frac{\ln x}{x} + \frac{1}{x} + C = \\ &= \frac{\ln^2 x + \ln x + 1}{x} + C \cdot \end{aligned}$$

3. Ολοκλήρωση Ρητών Συναρτησιών

3.A. $\frac{f(x)}{g(x)}$ με $\deg(f(x)) \geq \deg(g(x))$.

Τότε εκτελώ τη διαίρεση πολυωνύμων κι έχω:

$$f(x) = g(x) \cdot q(x) + r(x).$$

π.χ. $\rightarrow I = \int \frac{x^3 + 2x^2 + 1}{x-1} dx.$

$$\begin{array}{r|l}
 x^3 + 2x^2 + 0x + 1 & x-1 \\
 \hline
 -x^3 + x^2 & x^2 + 3x + 3 \\
 \hline
 3x^2 + 0x + 1 & \\
 -3x^2 + 3x & \\
 \hline
 3x + 1 & \\
 -3x + 3 & \\
 \hline
 4 &
 \end{array}$$

Άρα, $x^3 + 2x^2 + 0x + 1 = (x-1)(x^2 + 3x + 3) + 4.$

Οπότε, $I = \int \frac{(x-1)(x^2 + 3x + 3) + 4}{x-1} dx =$

$$= \int \left[(x^2 + 3x + 3) + \frac{4}{x-1} \right] dx = \frac{x^3}{3} + 3 \frac{x^2}{2} + 3x + 4 \ln|x-1|$$

3.β. $\frac{f(x)}{g(x)}$ με $\deg(f(x)) < \deg(g(x))$: Γινόμενα Πρώτη Συναίτησης

3.β.α. Ο $g(x)$ έχει πραγματικές ρίζες κι άριβες.

$$\text{π.χ.} \rightarrow I = \int \frac{x^2 + 30x - 96}{x^3 - 2x^2 - 24x} dx.$$

$$x^3 - 2x^2 - 24x = x(x+4)(x-6).$$

Σε αυτήν την περίπτωση κάνω ανάλυση σε απλά κλάσματα

Ανά:

$$\frac{x^2 + 30x - 96}{x^3 - 2x^2 - 24x} = \frac{A}{x} + \frac{B}{x+4} + \frac{\Gamma}{x-6} \Rightarrow \dots \Rightarrow A=4, B=-5, \Gamma=2.$$

$$\text{Ογότε: } I = \int \left(\frac{4}{x} + \frac{-5}{x+4} + \frac{2}{x-6} \right) dx = 4 \ln|x| - 5 \ln|x+4| + 2 \ln|x-6|.$$

$$\text{π.χ.} \rightarrow I = \int \frac{2x+1}{x^2-5x+6} dx.$$

$$\frac{2x+1}{x^2-5x+6} = \frac{2x+1}{(x-2)(x-3)} = \frac{A}{x-2} + \frac{B}{x-3} \Rightarrow \frac{2x+1}{(x-2)(x-3)} = \frac{A(x-3)+B(x-2)}{(x-2)(x-3)} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \frac{2x+1}{(x-2)(x-3)} = \frac{Ax-3A+Bx-2B}{(x-2)(x-3)} \Rightarrow \begin{cases} A+B=2 \\ -3A-2B=1 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} A=2-B \\ -3(2-B)-2B=1 \end{cases}$$

$$\begin{cases} A=2-B \\ -6+3B-2B=1 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} A=-5 \\ B=7 \end{cases}$$

$$\text{Ογότε, } I = \int \left(-\frac{5}{x-2} + \frac{7}{x-3} \right) dx = -5 \ln|x-2| + 7 \ln|x-3| + C.$$

3. Β. β. Ο ρ(x) έχει πολλαπλές πραγματικές ρίζες.

$$\text{π.χ. } I = \int \frac{3x^3 + 6x^2 + 7x - 4}{(x^2 - 1)^2} dx.$$

$$(x^2 - 1)^2 = (x - 1)^2 (x + 1)^2$$

Τότε, η ανάλυση σε απλά κλάσματα είναι:

$$\frac{3x^3 + 6x^2 + 7x - 4}{(x^2 - 1)^2} = \frac{A}{(x - 1)^2} + \frac{B}{x - 1} + \frac{C}{(x + 1)^2} + \frac{D}{x + 1}.$$

(Δηλ. για κάθε παράγοντα $(x - a)^k$ αντιστοικούν
· τα μερικά κλάσματα: $\frac{A_1}{(x - a)^k} + \frac{A_2}{(x - a)^{k-1}} + \dots + \frac{A_k}{(x - a)}$).

Λύνοντας, έχω ότι: $A = 3, B = 4, C = -2, D = -1$.

(→ Η περίπτωση όπου το ρ(x) δεν έχει πραγματικές ρίζες, δεν θα κλαυθεί σε αυτό το εγχείρημα...)

4. Τριγωνομετρικές Αντικαταστάσεις

$$\sqrt{a^2+x^2} \quad : \quad x = a \tan \theta$$

$$\sqrt{a^2-x^2} \quad : \quad x = a \sin \theta$$

$$\sqrt{x^2-a^2} \quad : \quad x = a \sec \theta$$

$$\sec \theta = \frac{1}{\cos \theta}$$

$$(\sec \theta)' = \tan \theta \cdot \sec \theta$$

$$(\tan \theta)' = \sec^2 \theta$$

$$1 + \tan^2 \theta = 1 + \frac{\sin^2 \theta}{\cos^2 \theta} = \frac{1}{\cos^2 \theta} = \sec^2 \theta$$

π.χ.
 $\rightarrow I = \int \frac{1}{\sqrt{4+x^2}} dx.$

Θέτω $x = 2 \tan \theta \Rightarrow dx = 2 \sec^2 \theta d\theta$, $-\frac{\pi}{2} < \theta < \frac{\pi}{2}$.

Άρα, $4+x^2 = 4 + 4 \tan^2 \theta = 4(1 + \tan^2 \theta) = 4 \sec^2 \theta$.

Οπότε, το ολοκλήρωμα γίνεται:

$$I = \int \frac{1}{\sqrt{4 \sec^2 \theta}} 2 \sec^2 \theta d\theta = \int \frac{2 \sec^2 \theta}{2 |\sec \theta|} d\theta = \int \sec \theta d\theta, \sec \theta > 0$$

Θα υπολογίσω το $\int \sec \theta d\theta$.

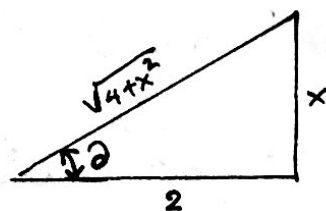
Θέτω $u = \sec \theta + \tan \theta \Rightarrow du = (\tan \theta \cdot \sec \theta + \sec^2 \theta) d\theta \Rightarrow$

$$\Rightarrow du = \sec \theta (\tan \theta + \sec \theta) d\theta \Rightarrow du = u \cdot \sec \theta d\theta \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \frac{du}{u} = \sec \theta d\theta.$$

$$\text{Άρα, } \int \sec \theta \, d\theta = \int \frac{du}{u} = \ln|u| = \ln|\sec \theta + \tan \theta|$$

$$\text{Ομοίως, } I = \int \sec \theta \, d\theta = \ln|\sec \theta + \tan \theta|. \quad (*)$$

$$x = 2 \tan \theta$$

$$\tan \theta = \frac{x}{2}$$

$$\sec \theta = \frac{1}{\cos \theta} = \frac{\sqrt{4+x^2}}{2}$$

(**)

Άντικαθιστώντας στην (**), η (*) γίνεται:

$$I = \ln \left| \frac{\sqrt{4+x^2}}{2} + \frac{x}{2} \right|$$

Διάφορα παραδείγματα:

$$1. I = \int \left(\frac{1+x}{1-x} \right)^{1/2} dx = \int \sqrt{\frac{1+x}{1-x}} dx.$$

$$\text{Θέτω } \frac{1+x}{1-x} = t^2 \Rightarrow (1+x) = (1-x)t^2 \Rightarrow 1+x = t^2 - xt^2 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow x(1+t^2) = t^2 - 1 \Rightarrow x = \frac{t^2 - 1}{t^2 + 1} \Rightarrow dx = \frac{2t(t^2 + 1) - 2t(t^2 - 1)}{(t^2 + 1)^2} dt \Rightarrow$$

$$\Rightarrow dx = \frac{2t(t^2 + 1 - t^2 + 1)}{(t^2 + 1)^2} dt \Rightarrow dx = \frac{4t}{(t^2 + 1)^2} dt.$$

$$\text{Άρα, } I = \int \sqrt{t^2} \frac{4t}{(t^2 + 1)^2} dt = 4 \int \frac{t^2}{(t^2 + 1)^2} dt =$$

$$= \frac{4}{2} \int \frac{t \cdot (t^2 + 1)'}{(t^2 + 1)^2} dt = 2 \int t \cdot \left(-\frac{1}{t^2 + 1} \right)' dt =$$

$$= -2 \int t \cdot \left((t^2 + 1)^{-1} \right)' dt = -2t(t^2 + 1)^{-1} + 2 \int (t^2 + 1)^{-1} dt =$$

$$= -2 \frac{t}{t^2 + 1} + 2 \int \frac{1}{t^2 + 1} dt = \frac{-2t}{t^2 + 1} + 2 \arctan t + C.$$

$$\Delta \eta). \quad I = 2 \arctan \left(\frac{1+x}{1-x} \right)^{1/2} - \frac{2 \left(\frac{1+x}{1-x} \right)^{1/2}}{\frac{1+x}{1-x} + 1} + C.$$

$$2. \quad I = \int \frac{2x}{\sqrt[3]{x^2+1}} dx.$$

Θέτω $u = x^2 + 1 \Rightarrow du = 2x dx.$

Άρα,
$$I = \int \frac{1}{u^{1/3}} du = \int u^{-1/3} du = \frac{u^{-1/3+1}}{-1/3+1} + C = \frac{u^{2/3}}{2/3} + C =$$

$$= \frac{3}{2} u^{2/3} + C = \frac{3}{2} (x^2+1)^{2/3} + C.$$

Σημείωση: Το παραπάνω παράδειγμα μπορεί να λυθεί και ως εξής:

Θέτω $v = \sqrt[3]{x^2+1} \Rightarrow dv = ((x^2+1)^{1/3})' dx \Rightarrow dv = \frac{1}{3} (x^2+1)^{-2/3} \cdot 2x dx \Rightarrow$

$$\Rightarrow 2x dx = 3 dv (x^2+1)^{2/3} \Rightarrow 2x dx = 3 dv \cdot v^2.$$

Άρα,
$$I = 3 \int \frac{v^2}{v} dv = 3 \int v dv = \frac{3}{2} v^2 + C = \frac{3}{2} (x^2+1)^{2/3} + C.$$

3. Να υπολογίσετε το εμβαδόν του χωρίου που περικλείεται από την γραμμική παράσταση της $f(x) = x^2 - 2x$, τον άξονα x και τις ευθείες $x=1$ και $x=3$.

Λύση:

$$f(x) = x^2 - 2x.$$

$$x^2 - 2x = 0 \Rightarrow x(x-2) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x=0 \\ x=2. \end{cases}$$

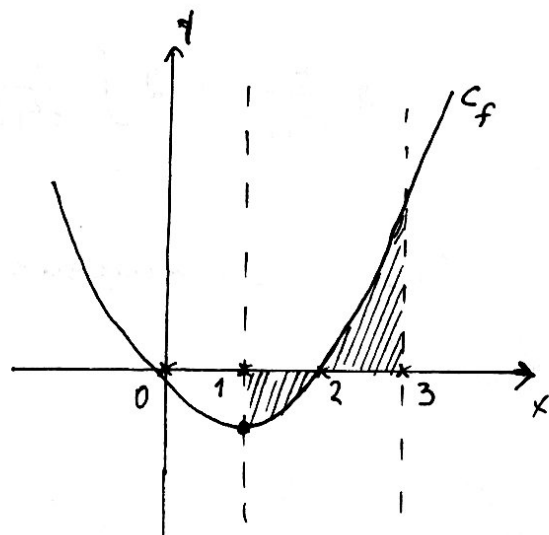
$$-\frac{b}{2a} = \frac{2}{2} = 1: \text{ Η κορυφή της παραβολής.}$$

Το ζητούμενο εμβαδόν φαίνεται στο σχήμα και υπολογίζεται ως εξής:

$$E = - \int_1^2 f(x) dx + \int_2^3 f(x) dx =$$

$$= - \int_1^2 (x^2 - 2x) dx + \int_2^3 (x^2 - 2x) dx = - \left[\frac{x^3}{3} - x^2 \right]_1^2 + \left[\frac{x^3}{3} - x^2 \right]_2^3 =$$

$$= - \left(\frac{8}{3} - 4 - \frac{1}{3} + 1 \right) + \left(\frac{27}{3} - 9 - \frac{8}{3} + 4 \right) = 2 \text{ τ.μ.}$$

4. Έστω $f(x) = \sqrt{x+1}$ και $g(x) = 1 + \frac{x}{2} - \frac{x^2}{8}$. Να υπολογίσετε το εμβαδόν του χωρίου που περικλείεται από τις C_f , C_g και την ευθεία $x=1$.

Λύση:

Θα δείξω ότι $f(x) \geq g(x)$, $\forall x \geq 0$.

Έστω $h(x) = f(x) - g(x) \Rightarrow h(x) = \sqrt{x+1} - 1 - \frac{x}{2} + \frac{x^2}{8}$, $x \geq 0$.

Έχω: $h'(x) = \frac{1}{2\sqrt{x+1}} = \frac{1}{2} + \frac{x}{4}$

$$\begin{aligned} \text{και: } h''(x) &= \frac{-\frac{1}{2\sqrt{x+1}}}{4(x+1)} + \frac{1}{4} = -\frac{1}{4(x+1)\sqrt{x+1}} + \frac{1}{4} = \\ &= \frac{1}{4} \left(1 - \frac{1}{(x+1)\sqrt{x+1}} \right), x \geq 0. \end{aligned}$$

Για $x > 0$ έχω: $\left. \begin{array}{l} x+1 > 1 \\ \text{και} \\ \sqrt{x+1} > 1 \end{array} \right\} (x+1)\sqrt{x+1} > 1 \Rightarrow \frac{1}{(x+1)\sqrt{x+1}} < 1 \Rightarrow$

$$\Rightarrow -\frac{1}{(x+1)\sqrt{x+1}} > -1 \Rightarrow 1 - \frac{1}{(x+1)\sqrt{x+1}} > 0.$$

Οπότε, $h''(x) > 0$, $\forall x > 0$. Δηλ. $h'(x) \uparrow$, $\forall x > 0$.

Δηλ. $h'(x) > h'(0) \xrightarrow{h'(0)=0} h'(x) > 0$

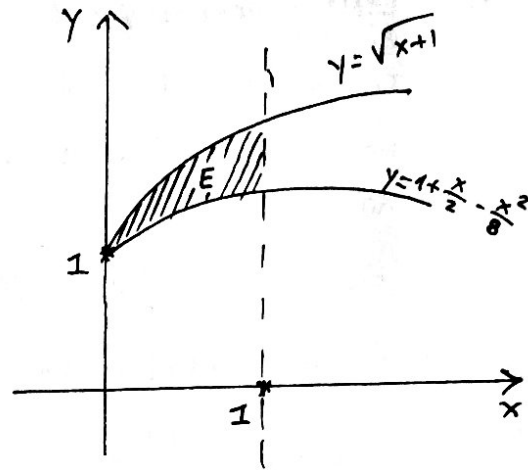
Άρα, $h(x) \uparrow$, $\forall x > 0$. Οπότε: $h(x) > h(0) \xrightarrow{h(0)=0} h(x) > 0, \forall x > 0$.

Συνεπώς, $f(x) \geq g(x)$, $\forall x \geq 0$ (Το "=" ισχύει για $x=0$).

Άρα, το ζητούμενο εμβαδόν είναι:

$$E = \int_0^1 (f(x) - g(x)) dx =$$

$$= \int_0^1 \left(\sqrt{x+1} - 1 - \frac{x}{2} + \frac{x^2}{8} \right) dx =$$

$$= \int_0^1 \sqrt{x+1} dx + \int_0^1 \left(-1 - \frac{x}{2} + \frac{x^2}{8} \right) dx \quad (*)$$

• Υπολογίζω το $\int_0^1 \sqrt{x+1} dx \stackrel{u=x+1}{dx=du} \int_1^2 \sqrt{u} du = \int_1^2 u^{1/2} du =$

$$= \frac{2}{3} \left[u^{3/2} \right]_1^2 = \frac{2}{3} \left[\sqrt{u^3} \right]_1^2 = \frac{2}{3} (\sqrt{8} - \sqrt{1}) = \frac{2}{3} (\sqrt{8} - 1).$$

• Υπολογίζω το $\int_0^1 \left(-1 - \frac{x}{2} + \frac{x^2}{8} \right) dx = \left[-x - \frac{x^2}{4} + \frac{x^3}{24} \right]_0^1 =$

$$= -1 - \frac{1}{4} + \frac{1}{24} - 0 = -\frac{29}{24}.$$

Η (*) γίνεται: $E = \frac{2}{3} (\sqrt{8} - 1) - \frac{29}{24}$ ■

Γενικευμένα Ολοκληρώματα.

► Έστω μια συνάρτηση f ορισμένη στο $[a, +\infty)$ (ή αντίστοιχα στο $(-\infty, b]$ ή στο $(-\infty, +\infty)$). Πώς μπορούμε να υπολογίσουμε το ολοκλήρωμα της f στα διαστήματα αυτά, όπως δν είναι φραγμένα;

π.χ.
→

$$\alpha) \int_{-\infty}^0 e^x dx = \lim_{a \rightarrow -\infty} \int_a^0 e^x dx = \lim_{a \rightarrow -\infty} [e^x]_a^0 =$$

$$= \lim_{a \rightarrow -\infty} (1 - e^a) = 1 - 0 = 1.$$

$$\beta) \int_0^{+\infty} \frac{dx}{\sqrt{3x+1}} = \lim_{b \rightarrow +\infty} \int_0^b \frac{dx}{\sqrt{3x+1}} = \lim_{b \rightarrow +\infty} \left[\frac{2}{3} \sqrt{3x+1} \right]_0^b =$$

$$= \lim_{b \rightarrow +\infty} \left(\frac{2}{3} \sqrt{3b+1} - \frac{2}{3} \right) = \lim_{b \rightarrow +\infty} \frac{2}{3} (\sqrt{3b+1} - 1) = +\infty.$$

$$\gamma) \int_1^{+\infty} \frac{1}{x^2} dx = \lim_{t \rightarrow +\infty} \int_1^t \frac{1}{x^2} dx = \lim_{t \rightarrow +\infty} \int_1^t x^{-2} dx =$$

$$= \lim_{t \rightarrow +\infty} \left[\frac{x^{-1}}{-1} \right]_1^t = \lim_{t \rightarrow +\infty} \left[-\frac{1}{x} \right]_1^t = \lim_{t \rightarrow +\infty} \left[-\frac{1}{t} + 1 \right] = 1.$$

$$\delta) \int_{-\infty}^{+\infty} e^{-x} dx = \int_{-\infty}^a e^{-x} dx + \int_a^{+\infty} e^{-x} dx =$$

$$= \lim_{t \rightarrow -\infty} \int_t^a e^{-x} dx + \lim_{w \rightarrow +\infty} \int_a^w e^{-x} dx =$$

$$= \lim_{t \rightarrow -\infty} [-e^{-x}]_t^a + \lim_{w \rightarrow +\infty} [-e^{-x}]_a^w =$$

$$= \lim_{t \rightarrow -\infty} (-e^{-a} + e^{-t}) + \lim_{w \rightarrow +\infty} (-e^{-w} + e^{-a}) =$$

$$= -e^{-a} + \lim_{t \rightarrow -\infty} e^{-t} + \lim_{w \rightarrow +\infty} (-e^{-w}) + e^{-a} =$$

$$= \lim_{t \rightarrow -\infty} e^{-t} - \lim_{w \rightarrow +\infty} e^{-w} = +\infty - 0 = +\infty \quad (\text{Το ολοκλήρωμα αποκλείεται}).$$

► Πώς υπολογίζουμε το ορισμένο ολοκλήρωμα μιας f σε ένα διάστημα $[a, b)$, όπου η f δεν ορίζεται στο b ; (ή αντίστροφα στο $(a, b]$, όπου η f δεν ορίζεται στο a).

π.χ.
→

$$a) \int_a^b \frac{dx}{\sqrt{b-x}}, \quad x < b.$$

$$\text{Έίναι: } \lim_{t \rightarrow b^-} \int_a^t \frac{dx}{\sqrt{b-x}} = \lim_{t \rightarrow b^-} [-2\sqrt{b-x}]_a^t =$$

$$= \lim_{t \rightarrow b^-} [-2\sqrt{b-t} + 2\sqrt{b-a}] = 2\sqrt{b-a}. \quad (\text{Το ολοκλήρωμα συγκλίνει})$$

$$e) \int_{-1}^1 \frac{dx}{x^2} = \int_{-1}^0 \frac{dx}{x^2} + \int_0^1 \frac{dx}{x^2} =$$

$$= \lim_{t \rightarrow 0^-} \int_{-1}^t \frac{dx}{x^2} + \lim_{w \rightarrow 0^+} \int_w^1 \frac{dx}{x^2} =$$

$$= \lim_{t \rightarrow 0^-} \left[-\frac{1}{x} \right]_{-1}^t + \lim_{w \rightarrow 0^+} \left[-\frac{1}{x} \right]_w^1 =$$

$$= \lim_{t \rightarrow 0^-} \left[-\frac{1}{t} - \left(\frac{-1}{-1} \right) \right] + \lim_{w \rightarrow 0^+} \left[-1 - \left(-\frac{1}{w} \right) \right] =$$

$$= \lim_{t \rightarrow 0^-} \left[-1 - \frac{1}{t} \right] + \lim_{w \rightarrow 0^+} \left[\frac{1}{w} - 1 \right] = +\infty.$$

$$d) \int_0^2 \frac{dx}{(x-1)^2} = \int_0^1 \frac{dx}{(x-1)^2} + \int_1^2 \frac{dx}{(x-1)^2} =$$

$$= \lim_{t \rightarrow 1^-} \int_0^t \frac{dx}{(x-1)^2} + \lim_{w \rightarrow 1^+} \int_w^2 \frac{dx}{(x-1)^2} =$$

$$= \lim_{t \rightarrow 1^-} \left[-(x-1)^{-1} \right]_0^t + \lim_{w \rightarrow 1^+} \left[-(x-1)^{-1} \right]_w^2 =$$

$$= \lim_{t \rightarrow 1^-} \left[-(t-1)^{-1} + (-1)^{-1} \right] + \lim_{w \rightarrow 1^+} \left[-1^{-1} + (w-1)^{-1} \right] =$$

$$= \lim_{t \rightarrow 1^-} \left[-\frac{1}{t-1} - 1 \right] + \lim_{w \rightarrow 1^+} \left[-1 + \frac{1}{w-1} \right] = +\infty$$